

**SKABELSE OG OPLEVELSE
AF MENINGSFULDHED I
OVERGANG FRA SKOLE
TIL OPLÆRING**

DPU AARHUS UNIVERSITET

NCE NATIONALT CENTER FOR
ERHVERVSPÆDAGOGIK

Forfattere

Vibe Aarkrog, DPU Aarhus

Universitet

Anne Katrine Kamstrup, Nationalt

Center for Erhvervspædagogik,

Københavns Professionshøjskole

INDHOLD

INDLEDNING	4
RESULTATER FRA FORSKNING I SAMMENHÆNG OG MENINGSFULDHED	6
Sammenhæng	6
Meningsfuldhed	7
PROJEKTETS FOKUS	10
Forskningsspørgsmål	10
Hvordan kan vi styrke implementering af viden i praksis?	11
Målgruppe	11
Formidling og vidensomsætning	11
METODE	13
Fase 1: Pilotprojekt i 2022-2023	13
Fase 2: Kvalitativ undersøgelse 2023-2024	14
Fase 3: Aktionsforskning	16
Involvering i projektet	16
TIDSPLAN	17
REFERENCER	20

INDLEDNING

I denne projektbeskrivelse præsenteres formål med og fokus i Signaturprojekt 3: 'Meningsfuld læring i overgang fra skole til oplæring'. Desuden præsenteres forskningsspørgsmål og forskningsdesign i relation til gennemførelse af projektet. Projektet gennemføres i regi af CEVEU – Center for viden om erhvervsuddannelser.

Med et fokus på elevernes oplevelse af meningsfuldhed i overgangen fra skole til oplæring er formålet med signaturprojekt 3 at bidrage til, at flere elever gennemfører en erhvervsuddannelse.

Baggrunden for dette formål er en central udfordring i erhvervsuddannelserne, nemlig at frafaldet er relativt stort og dermed, at for få gennemfører en erhvervsuddannelse. Forskning peger på en række forhold, der har betydning for den relativt lave gennemførelse (Billett, Stalder, Aarkrog, Choy, Hodge, & Le, 2022; Aarkrog & Wahlgren, 2020;2022a).

Ydermere viser frafaldsstatistikker for erhvervsuddannelserne, at en betydelig del af frafaldet sker i overgangen fra skole til første oplæringsforløb. Se fx DEGs analyse af frafald på og efter Grundforløb 2: <https://deg.dk/nyheder/analyse-fracaldet-paa-erhvervsuddannelserne-er-stoerst-ved-grundforloeb-2> eller Børne- og Undervisningsministeriets uddannelsesstatistik, som viser, at mange uddannelser har et højt frafald fra grundforløb til hovedforløb fordelt på de enkelte erhvervsuddannelser: <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1630.aspx>.

Der kan være forskellige grunde til det særligt høje frafald i denne overgang. Dette projekt fokuserer overordnet på kvalitet i uddannelsesforløbet. Formålet med projektet er at pege på elementer i et kvalitetsløft i læringen, der kan understøtte elevernes gennemførelse.

Projektet har afsat i en vedvarende udfordring i relation til kvalitet i vekseldannelsessystemet, nemlig hvordan der skabes sammenhæng mellem teori og praksis og mellem skoleundervisning og oplæring, så eleverne kan se sammenhængen. Gennem årene er der afprøvet og undersøgt forskellige metoder til at skabe sammenhæng, fx (EVA, 2013; Louw, 2015). En oversigt over forskning i sammenhæng mellem teori og praksis i erhvervsuddannelserne viser imidlertid, at der fortsat er udfordringer (Aarkrog & Wahlgren, 2022a).

At elevernes oplevelse af sammenhæng er vigtig, beror på den grundlæggende antagelse, at oplevelse af sammenhæng gør uddannelsen meningsfuld, og oplevelse af meningsfuldhed styrker motivationen for at gennemføre uddannelsen. I den forbindelse tager projektet udgangspunkt i to spørgsmål: Hvilke sammenhænge er meningsfulde for eleverne? og hvad styrker generelt elevernes oplevelse af meningsfuldhed i deres uddannelse? De to centrale begreber i projektet er dermed 'sammenhæng' og 'meningsfuldhed'.

RESULTATER FRA FORSKNING I SAMMENHÆNG OG MENINGSFULDHED

Inden en yderligere præcisering af projektets problemstilling, gives et overblik over resultater fra forskning i dels sammenhæng mellem teori og praksis og mellem skoleundervisning og oplæring dels skabelse og opfattelse af meningsfuldhed. Ydermere præsenteres pointer fra et pilotprojekt foretaget i regi af forskningsprojektet, som har haft til formål at kvalificere projektet.

Sammenhæng

Et dansk review af forskning i sammenhæng mellem teori og praksis i erhvervsuddannelserne omfatter dansk og international forskning i perioden 2005-2021. Forskningen har hovedsageligt drejet sig om skoleundervisningen. Med udgangspunkt i en konstatering af, at det er vanskeligt at koble teori og praksis, præsenterer reviewet faktorer, der har betydning for elevernes oplevelse af sammenhæng.

Den relativt omfattende forskning af skoleundervisningen viser, at følgende faktorer har betydning for oplevelse af sammenhæng: Læreren skal i praksisrelaterede undervisningsforløb tydeliggøre sammenhænge for eleverne og hjælpe dem med at oversætte teoretisk viden til handlinger i praksis. Videre understøtter det elevernes oplevelse af sammenhæng, at læreren guider eleverne i en systematisk refleksion over disse sammenhænge, og at de lærer i autentiske miljøer, det vil sige virkelige eller virkelighedslignende praksisser, sidstnævnte fx ved at bruge digitale læringsværktøjer. I forhold til overgangen til og samspelet med oplæring på lærepladser har det betydning for elevernes oplevelse af sammenhæng, at eleverne har positive forventninger til oplæringen, og at lærer og oplæringsvejleder samarbejder om elevens uddannelsesforløb.

I den relativt beskedne forskning i oplæring fremhæves i stor udstrækning de samme faktorer, som gælder for skoleundervisningen. Det styrker sammenhæng, når oplæringsforløbet planlægges som en læreproces, hvor eleverne hjælpes til at sætte mål for oplæringen og dennes

samspil med skoleundervisningen. Desuden skal arbejdsopgaverne i oplæringen være komplekse og varierede, så de stiller krav om teoretisk baserede forklaringer, og eleverne skal have mulighed for at reflektere over sammenhænge mellem teori og praksis og mellem skoleundervisning og oplæring. Videre styrker det elevernes oplevelse af sammenhæng, når lærer og oplæringsvejleder samarbejder og har indsigt i hinandens læringsrum. Når eleverne oplever, at de kan anvende det, de har lært i det ene læringsrum, i det andet og omvendt, styrker det elevernes motivation for læring i begge læringsrum (Aarkrog & Wahlgren, 2022b).

Endelig viser en undersøgelse af skoleoplæringen et eksempel på, at denne har været velegnet til at koble teori og praksis. Skoleoplæringscentre simulerer en arbejdspladspraksis for de elever, som af forskellige årsager ikke har fået en læreplads. Instruktører fra oplæringscentre påpeger, at den simulerede praksis bliver meningsfuld for eleverne, når skoleoplæringscentre har tæt kontakt med lærepladserne. Eleverne oplever deres arbejde i skoleoplæringen som relevant, når de bliver bekræftet i, at samme type arbejde bliver udført på lærepladserne (Kamstrup og Bisgaard, 2022). Ligeledes viser et igangværende projekt om læring i et tredje læringsrum i sosu-assistentuddannelsens oplæring, at systematisk refleksion over simulerede situationer fra praksis har positiv indvirkning på elevernes oplevelse af sammenhæng mellem teori og praksis (Aarkrog, 2022).

Forskningen peger sammenfattende på en række faktorer, der har betydning for elevernes oplevelse af sammenhæng. Der peges blandt andet på, at der skal arbejdes systematisk med refleksion, med læring i autentiske læringsmiljøer og med læring med brug af digitale læringsværktøjer og at eleverne har brug for hjælp fra lærer og oplæringsvejleder til at skabe sammenhæng. Endelig viser forskningen, at det er vigtigt, at eleverne har positive forventninger til oplæringen, og at lærer og oplæringsvejleder samarbejder. Den eksisterende forskning er kendetegnet ved, at der stort set ikke er fokus på kvaliteten af sammenhænge, herunder om eleverne oplever disse sammenhænge som meningsfulde. Endelig har der ikke været fokus på, hvordan eleverne skaber meningsfulde sammenhænge. Undren over, at eleverne fortsat har vanskeligt ved at se og forstå sammenhænge i deres uddannelse, kan således bunde i, at forskning og udvikling ikke har haft tilstrækkeligt fokus på, hvad eleverne oplever som meningsfulde sammenhænge, og hvordan de skaber disse sammenhænge.

Meningsfuldhed

Medens der forelå en relativt ny forskningsoversigt over 'sammenhæng' var det ikke tilfældet i forhold til 'meningsfuldhed'. Med henblik på præcisering af fokus i projektet har vi derfor i et pilotprojekt afsøgt viden om skabelse og oplevelse af meningsfuldhed. Pilotprojektet indeholder

et mindre desk study af forskning i meningsfuldhed i erhvervsuddannelserne og en interviewundersøgelse blandt elever på grund- og hovedforløb på fire uddannelser (Kamstrup & Aarkrog, 2023).

Konklusionen på desk study er, at selv om begrebet 'meningsfuldhed' anvendes i en række forskningsartikler om erhvervsuddannelserne, er der relativt få eksempler på, at begrebet er defineret og operationaliseret. Desuden har forskning i meningsfuldhed ligesom forskning i sammenhæng jf. ovenfor hovedsagelig fokus på skoleundervisningen. Desk study viser, at skabelse af sammenhæng mellem skole og oplæring fx gennem arbejde i autentiske læringsmiljøer har betydning for elevernes oplevelse af meningsfuldhed. Forskningen viser imidlertid også, at oplevelse af meningsfuldhed ikke kun er knyttet til sammenhænge mellem teori og praksis eller mellem skole og oplæring, men fx også til, om eleven kan sætte sig mål, er aktiv i læringen, og kan reflektere. Derudover har opfyldelse af psykologiske behov og elevernes modstandsressourcer betydning for oplevelse af meningsfuldhed.

Interviewundersøgelsen i pilotprojektet viser, at de interviewede elever fremhæver særligt to forhold, når de bliver spurgt om, hvad der gør deres uddannelse meningsfuld. Det drejer sig dels om, at uddannelsen har en tæt kobling til deres fremtidige erhverv, dels at der er et godt socialt og fagligt fællesskab med klassekammerater og kollegaer. Eleverne blev i interviewene bedt om at prioritere de meningsfulde elementer af deres uddannelser, og her blev grupperne de fleste steder enige om, at det sociale og faglige fællesskab samt koblingen til erhvervet var lige vigtige.

Undersøgelsen viser, at det sociale miljø har relativt stor betydning for elevernes oplevelse af deres uddannelse som meningsfuld. Eleverne fremhæver både det sociale miljø på skolen og et godt arbejdsfællesskab i deres kommende erhverv som vigtige for oplevelse af meningsfuldhed. Det er især grundforløbseleverne, der fremhæver det sociale miljø på skolen som vigtigt. For eleverne på hovedforløbet bliver det sociale miljø fremhævet som vigtigt i relation til et godt arbejdsfællesskab i oplæringen. Det er dog bemærkelsesværdigt, at eleverne på hovedforløbet taler mindre om det sociale miljø på både uddannelsen og i deres oplæring end grundforløbseleverne. Det kan der være forskellige årsager til (fx at de er ældre, at de er blevet mere afklarede i forhold til faglige interesser), men set i lyset af det relativt store frafald mellem grundforløbet og hovedforløbet er det interessant at dykke ned i, hvorvidt frafaldet også kan hænge sammen med, at eleverne ikke får opfyldt deres sociale behov og forventninger i overgangen og opstarten på lærepladsen.

I forhold til kvalificering af fokus i projektet, peger pilotprojektet på, at:

1. Der mangler viden om, hvordan elever, oplæringsvejledere og lærere opfatter meningsfuldhed, meningsfuld læring og meningsfulde sammenhænge i relation til en konkret uddannelse, herunder om de har forskellige opfattelser.
2. Der mangler viden om, hvordan der skabes – og hvordan eleverne oplever meningsfuldhed, meningsfuld læring og meningsfulde sammenhænge i oplæringen og i overgangen mellem skole og oplæring. Herunder om skole- henholdsvis oplæringskonteksten påvirker elevernes oplevelse af meningsfuldhed forskelligt.
3. Der skal anlægges en bred opfattelse af meningsfuldhed, der ikke kun knytter sig til sammenhæng mellem teori og praksis og skole og oplæring, men generelt til elevens uddannelsesforløb, herunder betydningen af det sociale miljø for oplevelse af meningsfuldhed.

PROJEKTETS FOKUS

Med udgangspunkt i ovenstående fokuserer signaturprojekt 3 på, hvordan elever, lærere og oplæringsvejledere skaber og kan skabe meningsfuldhed, herunder meningsfulde sammenhænge mellem teori og praksis og mellem skoleundervisning og oplæring i overgang fra skole til første oplæringsperiode, og hvad og hvilke sammenhænge eleverne oplever som meningsfulde i denne overgang.

Fokus på meningsfuldhed er valgt, fordi det antages, at elevernes forståelse af og oplevelse af meningsfuldhed i uddannelsen har betydning for, at de kan håndtere overgangen fra skole til oplæring, hvor frafaldet har vist sig at være stort. Derudover har forskning vist, at det at opleve læring som meningsfuld er afgørende for, at man anvender det lærte (Campione, Shapiro & Brown, 1995; Wahlgren & Aarkrog, 2012). Motivationen for projektets fokus drejer sig således både om at styrke elevernes gennemførelse og deres læringsudbytte.

Forskningsspørgsmål

Med udgangspunkt i dels forskning i, dels resultater fra pilotundersøgelsen skal projektet belyse følgende spørgsmål:

1. Hvad gør lærere, oplæringsvejledere og elever for at skabe meningsfuldhed, herunder meningsfulde sammenhænge i overgangen fra skole til oplæring?
2. Hvad kan lærere, oplæringsvejledere og elever gøre for at skabe meningsfuldhed, herunder meningsfulde sammenhænge i overgangen fra skole til oplæring?
3. Hvad oplever eleverne som meningsfuldt i deres uddannelse, når de er i skole, henholdsvis i oplæring?
4. Hvad oplever lærere, henholdsvis oplæringsvejledere som meningsfulde aktiviteter i skoleundervisningen og i oplæringen?
5. Hvilke ligheder og forskelle er der på elevers, oplæringsvejlederes og læreres opfattelse af, hvad der er meningsfuldt i uddannelsen, og hvad der skaber meningsfuldhed?
6. Hvordan kan erfaringer med at skabe meningsfulde sammenhænge i overgangen fra skole til oplæring anvendes i videreudvikling af meningsfulde aktiviteter i skole-, henholdsvis oplæringskonteksterne?

Hvordan kan vi styrke implementering af viden i praksis?

En forklaring på, at de relativt mange udviklings- og forskningsprojekter ikke har sat sig tydelige spor i forbedringer af elevernes oplevelse af sammenhæng, kan være, at viden om elevernes oplevelse af sammenhæng ikke i tilstrækkeligt omfang er omsat til sammenhængsskabende aktiviteter i praksis. I projektet lægges der derfor vægt på at styrke implementering af forskningsbaseret viden i praksis, blandt andet afspejlet i spørgsmål 6 ovenfor. Målet er at understøtte implementering af resultaterne fra forskningsprojektet i formidlingen af resultaterne. Anden forskning med fokus på implementering af forskningsresultater viser, at implementering understøttes ved at inddrage aktørernes udfordringer løbende i projektet (Aarkrog, 2022; Wahlgren & Aarkrog, 2019). Derfor skal aktørerne inddrages løbende ved at etablere et sparringsnetværk.

Den forskningsbaserede viden om elevernes oplevelse og skabelse af meningsfulde sammenhænge og meningsfuldhed skal kunne anvendes bredt i erhvervsuddannelserne til videreudvikling af overgange i erhvervsuddannelserne. For at dette kan lade sig gøre, skal projektet medtage de udfordringer, som eleverne og dermed oplæringsvejledere og lærere, aktuelt står overfor i forbindelse med at skabe meningsfuld læring og meningsfulde sammenhænge i overgangen mellem skole og oplæring. Konkret nedsættes et sparringsnetværk med repræsentanter fra blandt andet skoler og lærepladser. På første møde med sparringsnetværket skal resultaterne fra pilotprojektet diskuteres med henblik på at kvalificere fokus i det videre projekt.

Målgruppe

Projektets resultater forventes at være relevante for primært oplæringsvejledere og lærere, men også generelt for involverede i planlægning af indhold og pædagogik i oplæring og undervisning.

Formidling og vidensomsætning

Der lægges vægt på praksisnær formidling, hvilket omfatter følgende:

- På første møde i sparringsnetværket drøftes ideelle former for formidling, fx korte notater, podcast, seminarer, diplommoduler osv.
- Resultater formidles løbende i sparringsnetværket. Første formidling finder sted ved afslutningen af pilotprojektet.
- I formidlingen lægges der vægt på i samarbejde med sparringsnetværket at omsætte resultaterne til handlinger i skole, henholdsvis oplæring.

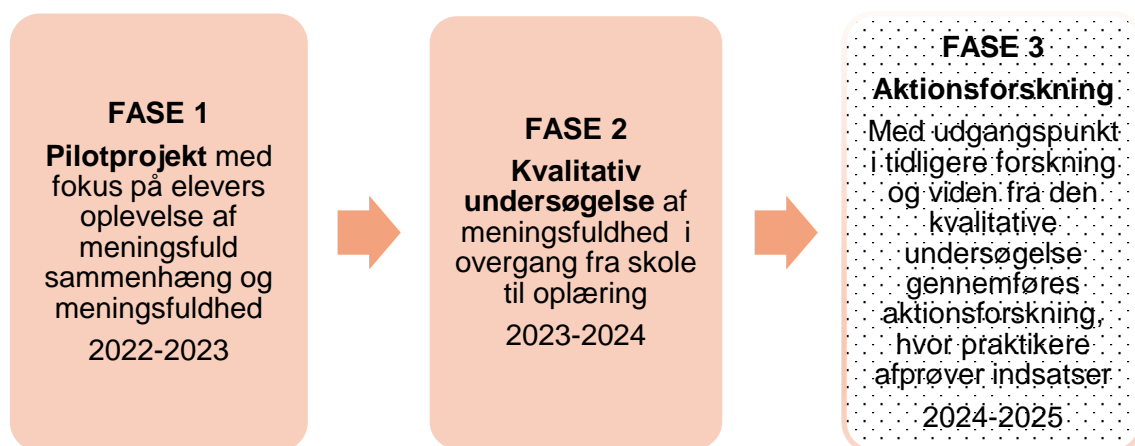
- Resultaterne fremlægges skriftligt i notater, hvor der lægges vægt på, hvordan resultaterne kan anvendes i praksis. Resultaterne skal således følges op af inspiration til videreudvikling af praksis.
- Resultaterne skal en gang årligt fremlægges bredt i erhvervsuddannelsessektoren (virksomheder, skoler, faglige udvalg, skole- og lærerorganisationer, osv.), hvilket kræver, at resultater fra de konkrete uddannelser generaliseres, så de kan inspirere til udvikling inden for erhvervsuddannelserne generelt.

Med henblik på en bred anvendelse i erhvervsuddannelserne, lægges der i formidlingen vægt på at oversætte resultater fra de uddannelser, der undersøges i projektet, til andre uddannelser og brancher.

Resultater fra forskningen skal også formidles nationalt og internationalt i fx peer reviewed artikler eller i papers til konferencer.

METODE

Projektet omfatter to faser, der gennemføres i 2022 henholdsvis 2023, og mulighed for en tredje fase, der gennemføres i 2024 og 2025 jf. nedenstående model.

Fase 1: Pilotprojekt i 2022-2023

Med henblik på at præcisere forskningsspørgsmål og metode har der november 2022 – marts 2023 været gennemført et pilotprojekt indeholdende et mindre desk study om resultater fra forskning i meningsfuldhed i erhvervsuddannelserne samt en mindre empirisk undersøgelse.

Den empiriske undersøgelse har omfattet eksplorative fokusgruppeinterview med elever på grundforløb og hovedforløb på en uddannelse inden for hver af de fire indgange: Fødevarer, jordbrug og oplevelser; kontor, handel og forretningsservice; omsorg, sundhed og pædagogik og teknologi, byggeri og transport. Interviewene har givet viden om elevernes forståelse af meningsfuld sammenhæng og meningsfuldhed i uddannelsen.

Metodisk har pilotprojektet afprøvet metoder til at understøtte elevernes refleksioner over, hvad de opfatter som meningsfuldt. Dels har eleverne på post-its formuleret, hvad der giver mening, henholdsvis ikke mening i deres uddannelse. Dels er de blevet bedt om at udvælge fotos fra deres uddannelser, som de opfatter som meningsfulde. De to aktiviteter har vist sig at have positiv indvirkning på både elevernes engagement i interviewet og deres præciseringer af meningsfuldhed.

Resultaterne fra pilotprojektet præsenteres i et notat, der foreligger foråret 2023.

Fase 2: Kvalitativ undersøgelse 2023-2024

Fase to i den kvalitative undersøgelse gennemføres i perioden 1.3. 2023-31.1. 2024. Formålet er at belyse ovenstående forskningsspørgsmål og antagelser. Disse lægger op til en kvalitativ tilgang, hvor aktørernes skabelse af meningsfuldhed og elevernes oplevelse heraf skal udfoldes. Viden fra pilotprojektet anvendes til at kvalificere spørgsmål om meningsfuldhed og meningsfulde sammenhænge i elevernes uddannelse.

Indgang	Uddannelse	Frafald i overgang fra skole til oplæring og i oplæring (2021)	Antal elever i gang med HF tre måneder efter endt GF2 (2021)
Fødevarer, jordbrug og oplevelser	Gastronom	38,5%	745
	Landbrugsuddannelsen	25,4%	830
	Tjener	37,6%	151
Omsorg, sundhed og pædagogik	Pædagogisk assistentuddannelse	34,8%	699
	Social- og sundhedsassistent	27%	2952
	Tandklinikassistent	23,9%	411

Tabel over frafald og antal elever i gang med hovedforløb på de udvalgte uddannelser i signaturprojektet. Data er trukket i uddannelsesstatistik.dk den 22. februar 2023. Frafaldsprocenterne henviser til frafald på de udvalgte uddannelser tre måneder efter færdiggjort grundforløb. Både elever som ikke er startet på hovedforløb, og elever som er startet på hovedforløbet, men faldet fra igen inden for tre måneder efter færdiggjort grundforløb. Sidste kolonne viser antal af elever, som tre måneder efter færdiggjort GF2 er i gang med hovedforløbet inden for den samme uddannelse.

Undersøgelsen omfatter seks cases om overgang fra skole til oplæring fordelt på de to hovedindgange: 'Fødevarer, jordbrug og oplevelser' og 'Omsorg, sundhed og pædagogik'. De to hovedindgange er valgt, fordi der er et relativt stort frafald på en række af uddannelserne inden for disse indgange, og fordi det tids- og ressourcemæssigt muliggør, at vi kan gennemføre tre casestudier på hver indgang og dermed opnå en relativ god spændvidde i data. Derudover gennemfører signaturprojekt 1 dataindsamling på de to hovedindgange 'Kontor, handel og

forretningsservice' og 'Teknologi, byggeri og transport', hvorfor signaturprojekt 1 og 3 tilsammen vil dække alle fire hovedindgange.

For at opnå så bredt et udsnit af uddannelser og skoler inden for de to indgange inden for projektets ressourcer, omfatter de seks cases seks forskellige uddannelser på seks forskellige skoler (tre uddannelser/skoler på hver af de to indgange). I valget af uddannelser er der lagt vægt på, at frafaldet er relativt højt i overgang fra skole til oplæring, samtidig med, at uddannelsen har et vist volumen. De valgte seks uddannelser fremgår i ovenstående skema

Skolerne udvælges således, at der er en geografisk spredning inden for de to hovedindgange. Det vil sige, at der på hver hovedindgang vælges en skole i Nord-Midtjylland, Sønderjylland/Fyn henholdsvis Sjælland.

Casene omfatter interview af elever, oplæringsvejledere og lærere. Der gennemføres interview med eleverne på to tidspunkter i deres uddannelsesforløb. Det første interview er et fokusgruppeinterview med 5-6 elever i deres sidste skoleforløb før oplæringen (GF2 eller første hovedforløb). Det andet interview gennemføres som fokus- eller enkeltinterview i elevernes første oplæringsforløb. Valget af fokus eller enkeltinterview afhænger af, om det er praktisk muligt at samle eleverne til et fokusgruppeinterview. Interviewene gennemføres med fire af de elever, som har deltaget i fokusgruppeinterviewet på skolen, på elevernes lærepladser. Vi har således en forventning om at besøge i alt 24 virksomheder. Hvis det af forskellige årsager ikke er muligt at gennemføre interviewet på lærepladsen (fx fordi virksomheden ikke er interesseret i det), vil interviewet blive gennemført som et telefoninterview. Fra pilotprojektet har vi positive erfaringer med ovenstående elevaktiverende interviewmetoder. Derfor vil vi anvende lignende metoder i både i fokusgruppe- og enkeltinterview. Fokusgruppeinterviewene har en varighed på 1-1,5 timer og enkeltinterviewene en varighed på ca. 30 minutter.

Endvidere skal lærere og oplæringsvejledere på de forløb, som eleverne deltager i, interviewes om, hvad de opfatter som meningsfuld læring og meningsfulde læringsaktiviteter i skole og oplæring, og hvad de og deres skole gør i overgangen fra skole til oplæring for at understøtte elevernes oplevelse af meningsfuldhed. Der vil blive gennemført et fokusgruppeinterview med lærere på hver af de udvalgte seks skoler – i alt seks interview – samt et fokusgruppeinterview med oplæringsvejledere på elevernes lærepladser (i alt 24 interview). Fokusgruppeinterviewene med såvel lærere som oplæringsvejledere vil have en varighed på 45-60 minutter.

Endelig indhentes på udvalgte uddannelser systematisk viden om skolers og virksomheders udslusnings- og indslusningsaktiviteter (on-boarding) i relation til overgang fra skole til første

oplæringsforløb. Udvælgelsen af uddannelser sker i et samarbejde med repræsentanter fra CEVEU's repræsentantskab og relevante faglige udvalg. Kriterier for udvælgelsen er repræsentation på ovenfor nævnte to hovedindgange, på små, mellemstore og store virksomheder og på geografisk spredning.

På sigt kan eksemplerne fra interview med lærere og oplæringsvejlederne omsættes til spørgsmål i et survey om aktiviteter i overgang fra skole til oplæring. Konkret er det aftalt med signaturprojekt 1, at de i et survey til virksomheder i 2023 inkluderer spørgsmål om virksomhedernes overgangsaktiviteter, fx onboarding.

Fase 3: Aktionsforskning

Som en tredje mulig fase i signaturprojektet foreslås et aktionsforskningsprojekt. Dette med henblik på at understøtte implementering i praksis gennem udvikling og afprøvning af indsatser, der bygger på viden fra projektets to første faser. Aktionsforskningen vil derfor dreje sig om at udvikle og afprøve aktiviteter, der kan understøtte elevernes overgang fra skole til oplæring.

Involvering i projektet

Som det er fremgået ovenfor, nedsættes et sparringsnetværk med relevante aktører i forhold til projektets fokus. I forbindelse med fase 1 og 2 inddrages sparringsnetværket primært i forbindelse med drøftelse af resultater fra projektet og omsætning af resultater til handlinger i praksis. I en eventuelt fase 3, 'Aktionsforskningsprojekt', inddrages aktørerne i udvikling og afprøvning af indsatser.

TIDSPLAN

Nedenstående er et udkast til en tids- og leveranceplan. Planen vil blive revideret efter pilotprojektet.

Måned/år	Aktiviteter	Leverancer
November 2022 – marts 2023	Løbende revidering og færdiggørelse af projektbeskrivelse og budget sideløbende med gennemførelse af Fase 1: Pilotprojektet.	Projektbeskrivelse. Notat fra pilotprojekt med resultater fra desk study og empirisk undersøgelse.
Marts, 2023 – april, 2022	Nedsættelse af sparringsnetværk med repræsentation fra leder-, lærer- og elevorganisationer, oplæringsvirksomheder og faglige udvalg.	Oversigt over medlemmer i sparringsnetværk.
April 2023 – februar 2024	Fase 2: Kvalitativ undersøgelse af elevernes, læreres og oplæringsvejlederes oplevelse og skabelse af meningsfulde sammenhænge og meningsfuldhed. Tidsplan udfoldes nedenfor.	Notat fra fase 2 Kvalitativ undersøgelse foreligger marts 2024.
April, 2023	Møde i sparringsnetværk om resultaterne fra pilotprojektet og efterfølgende justeringer af hovedprojektet. Endvidere drøftes former for formidling af resultater.	Revision af og metode i projektbeskrivelse, herunder præcisering af leverancer.
April - september, 2023	Indhentning af systematisk viden om skole og virksomheders udslusnings-, henholdsvis indslusningsaktiviteter (on-boarding) i relation til overgang fra skole til første oplæringsforløb.	Kort notat.

Maj - september, 2023	Casestudier: Første interview med elever Fokusgruppenterview med lærere.	Udkast til notat med første resultater.
Juni-november, 2023	Andet interview med elever (enkeltinterview). Fokusgruppeinterview med oplæringsvejledere (eller enkeltinterview hvis der er en oplæringsvejleder på den pågældende læreplads).	Udkast til samme notat som ovenfor med yderligere resultater.
Juni, 2023	Årlig konference i CEVEU.	Præsentation af foreløbige resultater.
August, 2023	ECER: European Conference on Educational Research.	Fremlæggelse af paper om resultater fra pilotprojekt.
December, 2023	Møde i sparringsnetværk: Udkast til notat drøftes med henblik på justeringer. Endvidere drøftes ideer til implementering i praksis. Endelig drøftes formål og indhold i et evt. kommende aktionsforskningsprojekt (fase 3).	
Januar - februar, 2024	Revision af notat herunder udarbejdelse af inspiration til styrkelse af meningsfuldhed i overgang fra skole til oplæring.	Notat fra fase 2 med resultater og ideer til implementering foreligger.
Februar-marts 2024	Udarbejdelse af forskningsartikel.	Udkast til forskningsartikel, der skal i review.
Juni 2024		Forskningsartikel er publiceret.
Hvis næste fase af projektet godkendes, planlægges følgende aktiviteter og leverancer		
Hele 2024	Aktionsforskningsprojekt hvor lærepladser og skoler afprøver indsatser, som skal skabe meningsfulde sammenhænge for eleverne i overgang fra skole til oplæring.	Udarbejdelse af materialer til aktionsforskningsforløb på baggrund af fase 2.

Januar 2025 - ?	Afreportering, vidensopsamling etc. på baggrund af resultater fra aktionsforskningsprojektet.	Rapport.
----------------------------	---	----------

REFERENCER

Billett, S., Stalder, B. Aarkrog, V. Choy, S., Hodge, S & Le, A. (eds.) (2022) *The Standing of Vocational Education and the Occupations It Serves. Current Concerns and Strategies For Enhancing That Standing*. Springer.

Campione, J.C., Shapiro, A.M. & Brown, A.L. (1995) Forms of Transfer in a Community of Learners: Flexible Learning and Understanding. I: McKeough, A., Lupart, J. & Marini, A. (eds) *Teaching for Transfer. Fostering Generalization in Learning* (35-68). New Jersey.

EVA (2013) *Sammenhæng mellem skole og praktik Evaluering af skolers og virksomheders arbejde med at understøtte sammenhæng i tekniske erhvervsuddannelsers hovedforløb*. Evalueringsinstituttet.

Kamstrup, A. & Bisgaard, J. (2022) *Uddannelse af gæsteinstruktører til skoleop læringen – behovsanalyse og bud på kompetenceudviklingsforløb*. København: København Professionshøjskole. <https://www.kp.dk/wp-content/uploads/2022/10/uddannelse-af-gæsteinstruktoerer-i-skoleoplaeringen.pdf?x53063>.

Kamstrup, A.K. & Aarkrog, V. (2023) *Meningsfuldhed for elever på erhvervsuddannelserne. Et pilotprojekt som del af forskningsprojektet 'Skabelse og oplevelse af meningsfuldhed i overgang fra skole til oplæring'*. CEVEU, KP og AU.

Louw, A.V. (2015) *Mod en tættere kobling mellem skole og praktik Erfaringer fra 21 forsøgs- og udviklingsprojekter på 18 erhvervsskole*. Center for Ungdomsforskning Institut for Læring og Filosofi Aalborg Universitet i København

Wahlgren, B. & Aarkrog, V. (2012) *Transfer. Kompetence i en professionel sammenhæng*. Aarhus Universitetsforlag.

Wahlgren, B. & Aarkrog V. (2019) *Forskningscirkler som praksisnær forskning. Mødet mellem praksisbaseret og forskningsbaseret viden*. Tidsskrift for professionsstudier 29 (24-33).

Aarkrog, V. (2022) *Et tredje læringsrum. Erfaringer fra pilotprojektet: Forsøg med simulation i første praktikophold på social- og sundhedsassistentuddannelsen*. Aarhus Universitet.

Aarkrog & Wahlgren (2020) *Videnskortlægning. Undervisningsmiljø i erhvervsuddannelserne*. Aarhus Universitet.

Aarkrog, V. & Wahlgren, B. (2022a) Sammenhæng mellem teori og praksis i erhvervsuddannelserne. *Pædagogisk Indblik* 18. Aarhus Universitet.

Aarkrog, V. & Wahlgren, B. (2022b) Goal orientation and decision-making in education. *Vocations and Learning* 15 (71-86).